

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E

Národní technická knihovna
National Technical Library

Cestovní zpráva

konference ELAG 2013
Ghent, Belgie
27. 5. 2013 – 31. 5. 2013

Účastníci:
Jan Kolátor,
Milan Janíček
Daniel Mareček
Martin Svoboda

červenec 2013

Struktura cestovní zprávy:

1. Účel cesty

Konference ELAG se zaměřuje na aplikaci informačních technologií v knihovnách a jiných informačních institucích. Sdružení ELAG má více než čtyři sta padesát členů z dvaceti sedmi evropských zemí. Cílem setkání je výměna zkušeností a nových myšlenek, které se dotýkají konkrétních témat automatizace a aplikace nových trendů v knihovnách. Témata konferencí se každý rok mění, v minulosti se témata zaměřovala na digitální ochranu, knihovní portály, institucionální repozitáře, problematiku linked data atd. Motivem konference ELAG 2013 byla 'Inside Out Library' - 'Knihovna naruby' .

2. Časový průběh cesty

Konference ELAG 2013 (<http://elag2013.org/>) se konala 29. - 31.5. 2013 v Ghentu v Belgii. Pořádajícími institucemi byly Ghent University Library a Ghent University Faculty Library Arts & Philosophy. Den před samotnou konferencí (28.5.) se tradičně konalo několik prekonferencí. 4 bootcampy pořádané skupinou ELAG doplnily další 2: THATCamp (<http://ghent2013.thatcamp.org/>) a 3rd OpenAIRE/LIBER Workshop (<http://elag2013.org/openaireliber-workshop/>). Na konferenci navazoval společenský program v sobotu 1.6., jehož se ale nikdo z NTK nezúčastnil.

Z ekonomických důvodů byla zvolena cesta autem - cesta přes Německo a Holandsko trvala okolo 11 hodin. Pro cestu tam (27.5.) jsme zvolili trasu přes Nürnberg, Frankfurt, Köln, Aachen a Antwerpen; zpátky jsme jeli přes Eindhoven, Duisburg, Dortmund, Essen, Kassel, Leipzig a Dresden. Zpáteční cesta (31.5.) se ukázala být relativně výhodnější, v bývalé východoněmecké části je ovšem třeba počítat s relativním nedostatkem čerpacích stanic.

3. Průběh navštívené akce/jednání

Prekonference (28.5. 2013)

3rd OpenAIRE/LIBER Workshop
<http://elag2013.org/openaireliber-workshop/>

Hlavním tématem tohoto workshopu, pořádaného pod záštitou byl přístup k výsledkům vědecké činnosti, ať už ve formě článků, nebo samotných dat. Řešil se způsob publikování, role knihoven, ale také očekávání vědců směrem ke knihovnám a jejich službám.

V úvodním příspěvku **“What is open science, a researcher’s perspective”** (video na <http://vimeo.com/68046391>) vyzdvihl Erik Mannens význam otevřenosti v různých směrech souvisejích s vědeckou činností - jeho přednáška se dá shrnout do rovnice: Open Data + Open Software + Open Research + Open Access = Open Science.

V dalších přednáškách se dostalo i na konkrétnější témata jako jsou

- zkušenosti a charakteristika zpracování velkých dat (*'Research Data Overview'*, Sarah Callaghan)
- postupy při publikování dat (*'Supporting scientific communities by publishing data'*, Peggy Schaeffer; *'Data Publication: a Publisher's perspective'*, Fiona Murphy)
- zkušenosti s podporou správy dat ze strany institucí (*'Developing online data management resources for researchers and librarians'*, Robin Rice; *'3TU.Datacentrum and Data Intelligence for Librarians: support to staff and researchers on data management'*, Ellen Verbakel)
- nástroje a repozitáře pro správu dat (*'ZENODO – A new innovative service for sharing all research outputs'*, Lars Holm Nielsen; *'CKAN - A Research Data Management Tool. The University of Lincoln's experience in implementation'*, Joss Winn)

Součástí workshopu byly i 2 interaktivní sekce - diskuze se 3 vědci o zejména o jejich informačních potřebách a pohledu na uchování dat a panelová diskuze zástupců různých zainteresovaných institucí.

Účast z NTK: Martin Svoboda, Jan Kolátor, Milan Janíček

THATCamp Ghent

THATCamp znamená The Humanities and Technology Camp. Workshop byl zaměřen na využití technologií ve spojení s výukou společenských věd - v jednotlivých blocích se účastníci věnovali tématům od citačního manažeru, přes zpracování textů po vizualizaci dat.

Účast z NTK: Daniel Mareček

Konference ELAG 2013 (29.5. - 31.5.2013)

'A clean slate?'

Samotná konference ELAG začala 28.5. v 10:00. Po uvítání a úvodním příspěvkem Sylvie Van Peteghem z Knihovny Univerzity v Gentu následoval hlavní řečník Herbert van de Sompel se svým příspěvkem **'A clean slate?'**. V něm se věnoval změně probíhající díky moderním technologiím ve způsobu publikování vědeckých výstupů. Článek lze považovat za pouhou reklamu výzkumu, protože obsahuje jenom jeho určitou (a předzpracovanou) část. Je třeba využít nových technických možností a v ideálním případě být schopen reprodukovat všechny kroky.

Herbert van de Sompel naznačil, které části vědeckého procesu by se mohly a měly změnit aby byly reflektovány nové možnosti a procesy - výstupem vědecké práce by už neměl být odborný článek (scholarly paper), ale spíše objekt nazývaný 'knowledge vessel' - nosič znalostí. Pro tento účel by mohl sloužit Research Object (<http://www.researchobject.org>) - ten by měl zahrnovat publikace, data, workflow, výsledky, prezentace, metada a logy. Van de Sompel ukázal souvislost mezi Research Object a projekty svého týmu - OAI-ORE, Memento a Open Annotation.

The Inside-Out Research Library: Managing Research Output Beneficially

Peter van Boheemen z Wageningen University ve svém příspěvku zdůraznil význam univerzitní knihovny pro podporu lokální vědecké produkce a její zpřístupnění.

Magic Mirror in My Hand, Who is the Fairest in the Land? How to Re-structure Information Services

Beate Rush z německého konsorcia KOBV se ve své pohádkově laděné přednášce věnovala především budoucí roli konsorcií ve světě cloudových řešení - ta totiž de facto nahrazují služby, jež konsorcia v Německu nabízejí. Šancí by mohlo být třeba rozšíření služeb mimo knihovny do oblasti muzejí a archivů. V diskuzi po příspěvku zazněla také velmi zajímavá reakce z Finska kde se konsorcium rozhodlo vytvářet si 'vlastní cloud' - ředitelka finské národní knihovny zmínila plánovaný vývoj vlastního knihovního systému.

An Open Source Infrastructure for Preserving Large collections of Digital Objects

Sven Schlarb z Austrian National Library popisoval účast své instituce v projektu SCAPE (<http://www.scape-project.eu/>). V rámci tohoto projektu se vývíjejí škálovatelná řešení (nástroje, workflow, integrace) pro projekty uchování dat. V Rakousku je jedním z výstupů například služba Austrian Books Online.

Linked Data Enhanced Publishing for Special Collections

Joachim Neubert z German National Library of Economics popsal své zkušenosti s zkušenosti s využitím CMS systému Drupal 7 pro publikování linked data.

Exkurze

Na konci prvního dne bylo možné se zúčastnit exkurze do jedné z dominant města - Boekentoren. Jde o věž univerzitní knihovny v Gentu postavené ve 30tých letech 20. století, jejímž autorem je vlámský architekt Henry van de Velde. Boekentoren, původně sloužící jako depozitář, je v současnosti ve špatném technickém stavu a chystá se její nákladná rekonstrukce.

Facing the Music: Are Information Professionals and Researchers Dancing to Different Tunes?

Lukas Koster z University of Amsterdam a Jane Stevenson z Archives Hub si na začátku druhého dne konference položili otázku, jestli nejsou výzkumníci a informační profesionálové naladěni na jinou notu - využili k tomu "divadelní" stylizace do 2 postav - byli jimi Seeker (zastupující "hledající" a Pusher ("informační dealer" snažící se nabídnout to co má k nabídnutí, ale ne už to co Seeker potřebuje). Jane a Lukas poukázali na určitou propast mezi uživateli knihoven a tím co jim knihovny nabízejí, přičemž upozornili, že v hudebním průmyslu už došlo z podobných důvodů v velké revoluci v poskytování služeb. Došli k závěru, že Pusher se musí snažit rozumět Seekerovi, nikoli naopak - na konci navrhli pořádání kurzů informační gramotnosti pro informační profesionály.

Partners in Research: Outside the Library, Inside the Infrastructure

Sally Chambers z Göttingen Centre for Digital Humanities a Saskia Scheltjens z Library of Arts & Philosophy Library of Ghent University se ve své přednášce věnovaly (možné) roli knihoven ve vztahu s rozvíjejícím se ekosystémem “digital humanities” (využití počítačů ve spojení se společenskými vědami).

The Library Happens Elsewhere: Using and Adapting Library Workflows as Infrastructure for Stockholm University Press

Anders Söderbäck ze Stockholm University Library ve svém příspěvku upozornil na to, že zatímco klasické funkce vykonávané knihovnami se přesouvají do nových prostředí - zejména na web, a knihovny tak musí hledat nové uplatnění. Příkladem může být posun k podpoře publikování.

Making Future-proof Library Content for the Web: Metadata-driven Workflows and Doing Things the “Right” Way

Rurik Thomas Greenall z Norwegian University of Science and Technology představil svůj názor na způsob jak by měly knihovny prezentovat svá data. Hlavní důraz by měl být kladen na Web a jeho technologie (včetně např. linked data) - data a workflow by se měly přizpůsobovat obvyklým webovým standardům, což pomůže jejich dostupnosti z Internetu.

Collecting Twitter Data with Social Feed Manager

Daniel Chudnov z George Washington University Libraries hovořil o archivování příspěvků ze sociální sítě Twitter. Twitter (a další sociální sítě) získávají pozornost vědců, na druhou stranu jde ale o velmi proměnlivá prostředí. Knihovny mohou ukládat příspěvky ze sociálních sítí a posléze je vědcům nabízet.

Reinventing Discovery: An Analysis of Big Data

Přednáška, se kterou vystoupil Andrew Nagy ze společnosti Serials Solutions byla rozdělena do dvou částí. V první popisoval studii uživatelské použitelnosti, prováděné nad discovery systémem Summon - nicméně s obecně platnými závěry. Druhá část byla věnována zkušenostem s vyhledáváním v discovery systému. Jakým způsobem uživatelé hledají lze do určité míry vyzpozorovat z přístupových logů.

“The Good, The Bad and The Ugly!” Using APIs to Develop Reading List Software at the University of Huddersfield

Dave Pattern z University of Huddersfield popsal zajímavé řešení “seznamů povinné literatury”. Byla vytvořena na míru šitá služba pro jejich správu, která využívá API různých systémů (Summon, xISBN, 360Link, HIP).

Triple Bypass - Open MARC Surgery

Martin Malmsten ze švédského souborného katalogu Libris ukázal jeho novou verzi - postavenou na linked data a technologiích sémantického webu. Přesto, že data jsou většinou ve formátu MARC, systém samotný na něm stát nemusí. Naopak využití linked data přináší nové možnosti, zejména týkající se využití kontextu. Na druhou stranu se objevuje problém s využitím / autoritativností dat, nad nimiž nemáme kontrolu.

Who is the Authority? Authority Control in Linked Data Environment

Jing Wang z Johns Hopkins University hovořila o dalším systému založeném na sémantickém webu - VIVO je open source systém umožňující propojení vědců mezi různými institucemi (využívajícími též systém). To přináší několik nových výzev - data se musí vytvářet ze zdrojů, které pro to původně nebyly určeny a navíc musí mít data určitou kvalitu, jež není u linked data automaticky zaručena. Bylo by užitečné zavést pozici "metadatového kurátora", jehož pracovní činností by byla práce s právě takovými typy dat.

MOOCs and Libraries: an Overview of the Landscape, and how Libraries can serve the "inside out" Classroom

Merrilee Proffitt z OCLC Research ve svém příspěvku popsala fenomén Massive Open Online Courses (MOOC). MOOC se velmi úspěšně šíří ve Spojených Státech a začíná pronikat i do Evropy. Změna způsobu vzdělávání by se měla promítnout do služeb poskytovaných knihovnami.

Annotated Books Online: The Public as a Contributor

Bert Massop, Tom Tervoort a Arnoud Visser z Utrecht University předvedli systém na zpracování anotací v historických knihách. V zdigitalizované knize je možné označit anotaci, přidat k ní komentář přehledně je zobrazit - uživatelům (zejména badatelům) se tak otevírají nové možnosti spolupráce. Z hlediska knihovny jsou anotace dalším druhem obsahu, který mohou nabídnout.

Improving the Discoverability of Learning Materials with Linked Data

Sarah Brown z Open University představila projekt STELLAR, jehož cílem bylo prozkoumat možnosti dalšího využití starých studijních materiálů prostřednictvím sémantických technologií. Je například možné doporučovat staré materiály vyučujícím připravujícím kurz na obdobné téma apod.

The GLAM Wiki Toolset Project

Valentine Charles z projektu Europeana se ve svém příspěvku věnovala nástrojům pro snadnější publikování 'public domain' obsahu vzešlého z digitalizačních projektů. Nástroje z GLAM Toolset jsou určeny pro masové nahrávání dat do Wikimedia Commons. Zajímavým prvkem přednášky byl popis rozdílů mezi pohledem knihovníka a wikipedisty při vzájemné spolupráci - knihovníci měli tendenci používat komplexnější (a komplikovanější) schémata popisu, na což wikipedisté odmítli přistoupit.

Workshopy

V průběhu konference probíhaly také workshopy - každý o 4 sezeních. Zástupci NTK se zúčastnili 4 z nich:

- Creating better user interfaces for libraries catalogues: how to present and interact with (FRBR-based) bibliographic data? - Tanja Merčun and Maja Žumer (účastnil se Jan Kolátor)
- Very Gentle Linked Data – Adrian Stevenson and Jane Stevenson (účastnil se Daniel Mareček)
- An Open Access workflow to Extract, Transform, Map, and Publish dynamic metadata – Miel Vander Sande, Pieter Colpaert, Erik Mannens (účastnil se Milan Janíček)
- ISNI, ORCID and VIAF : Examining the fundamentals and application of contributor identifiers – Anila Angjeli and Thomas Hickey (účastnil se Martin Svoboda)

4. Závěry/shrnutí

Konference ELAG 2013 byla pro všechny účastníky přínosná - řada probíraných témat, významných v zahraničí, ještě není v lokálním českém odborném prostředí příliš diskutována. Došlo také k prohloubení mezinárodních kontaktů.

5. Dokumentace

Prezentace a videa z přednášek konference ELAG 2013 jsou přístupné přes stránky <http://elag2013.org/programme/>. Podrobnější informace o prekonferencích 3rd OpenAIRE/Liber Workshop a THATCamp Ghent jsou na stránkách <http://elag2013.org/openaireliber-workshop/> respektive <http://ghent2013.thatcamp.org/>.

6. Anotace zahraniční cesty

Konference ELAG 2013 (<http://elag2013.org/>) se konala 27. - 31. 5. 2013 v Ghentu v Belgii. Pořádajícími institucemi byly Ghent University Library a Ghent University Faculty Library Arts & Philosophy. Konference byla zaměřena stávající i budoucí vývoj v knihovnách - hlavním tématem bylo "Inside Out Library" (Knihovna naruby). Knihovny čelí velkým změnám chování uživatelů a snaží se jim čelit jak technickými (využití linked data, podpora moderních IT technologií) tak metodickými prostředky (větší podpora lokálního publikování, podpora uživatelů). Řada z těchto probíraných témat, významných v zahraničí, ještě není v lokálním českém odborném prostředí příliš diskutována. Na konferenci také došlo k prohloubení mezinárodních kontaktů.